

รายงานการวิจัย

โครงการวิจัยเพื่อพัฒนาสุขภาพคนไทย กลุ่มการวิจัยสุขภาพจิต โรคจิต และพฤติกรรมรุนแรง (การศึกษาด้านชีวิตสุขภาพจิตชุมชน)

โดย

น.พ.อภิชัย	มงคล
นางวัชณี	หัตถพนม
น.ส.ภัสรา	เชษฐโชติศักดิ์
นางเอกอุมา	วิเชียรทอง

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย
จากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ประจำปี 2542

บทคัดย่อ

การวิจัยดัชนีชี้วัดสุขภาพจิตชุมชนเป็นการวิจัยเชิงพรรณนาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาดัชนีชี้วัดสุขภาพจิตชุมชน

ระเบียบวิธีวิจัย แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 การพัฒนาดัชนีชี้วัดสุขภาพจิตชุมชนในมุมมองของประชาชน โดยพัฒนาเครื่องมือจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ กำหนดค่าจำกัดความสุขภาพจิตชุมชน ได้เครื่องมือ มีองค์ประกอบหลัก 13 องค์ประกอบย่อย มีคำถาม 43 ข้อ เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนและประชาชนในชุมชนจำนวน 42 แห่ง จาก 11 จังหวัดในภาคอีสานของเทศบาลนคร เทศบาลเมือง อบต. ระดับ 1 - 5 สุ่มตัวอย่างแบบหลายชั้น วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ และหาเกณฑ์ปกติของสุขภาพจิตชุมชน

ส่วนที่ 2 การศึกษาดัชนีชี้วัดสุขภาพจิตชุมชน เพื่อทำนายภาวะสุขภาพจิตของชุมชน โดยการสร้างเครื่องมือเช่นเดียวกับส่วนที่ 1 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบ่งเป็น 3 หมวด คือ

1) จากที่ว่าการอำเภอ 2) ข้อมูลจากสถานีอนามัย 3) โดยการสนทนากลุ่มกับผู้นำชุมชน นำเครื่องมือที่ได้ไปเก็บข้อมูลจากชุมชน 42 แห่ง เช่นเดียวกับส่วนที่ 1 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอน

ผลการวิจัย ได้ดัชนีชี้วัดสุขภาพจิตชุมชน มี 4 องค์ประกอบหลัก 10 องค์ประกอบย่อย คือ

1) สภาวะทางสุขภาพจิตของชุมชน 2) สมรรถภาพทางสุขภาพจิตของชุมชน 3) คุณภาพทางสุขภาพจิตของชุมชน 4) ปัจจัยภายนอก ผลการศึกษาพบว่า ส่วนที่ 1 ดัชนีชี้วัดสุขภาพจิตชุมชนในมุมมองของประชาชนมี 22 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือเท่ากับ 0.74 โดยมีเกณฑ์ปกติแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ สุขภาพจิตชุมชนดีกว่าชุมชนทั่วไป (49 - 66 คะแนน) เท่ากับชุมชนทั่วไป (38 - 48 คะแนน) ต่ำกว่าชุมชนทั่วไป (37 คะแนน หรือ น้อยกว่า)

ส่วนที่ 2 ดัชนีชี้วัดสุขภาพจิตชุมชน มี 3 แนวคิด

แนวคิดที่ 1 คือ 1) อัตราผู้ป่วยด้วยโรคร้ายแรง หรือเรื้อรัง 2) อัตราคนพิการ 3) อัตราคนวัยทอง 4) อัตราผู้ป่วยโรคจิตและโรคประสาท

แนวคิดที่ 2 คือ 1) มีสถานีอนามัยใกล้บ้าน 2) จำนวนองค์กรภายนอกที่เชื่อมโยง เพื่อสร้างประโยชน์หรือเพื่อพัฒนาชุมชน 3) อัตราผู้ป่วยโรคจิตและประสาท

ข้อเสนอแนะ

การนำเครื่องมือนี้ไปประเมินภาวะสุขภาพจิตชุมชน ควรมีการศึกษาความเหมาะสมและความสะดวกในการนำเครื่องมือแต่ละประเภทไปใช้กับชุมชนของตนเอง หากต้องการทราบผลรวดเร็ว อาจใช้ดัชนีชี้วัดสุขภาพจิตชุมชน เพราะสามารถศึกษาได้จากสถิติที่มีอยู่ในหมู่บ้านหรือชุมชนนั้นๆ

Abstract

The study of community mental health indicator is a descriptive research. The objective to develop instrument of community mental health indicator.

Methodology : This study was divided in 2 parts.

Part 1 : The development of an indicating instrument of community mental health in people opinion. It is developed by reviewed literature and conferences of experts. The definition of “community mental health” was defined. Finally, the instrument includes 4 domains with 13 sub domains. There are 43 questions in the instrument in the instrument. The data were collected by the interviewing of the community head and the residents from 42 communities in 11 provinces of the Northeastern region of Thailand. We used the instrument which developed in part 1 to collect data from the sample of people living in the metropolitan municipal government administrations, city municipal government administrations and local government administrations level 1 to level 5. Multi – stage sampling was used. The data were then analyzed by the testing of the reliability and the norms of community mental health.

Part II : The study of the indicators to predict the community mental health status. The construction of instrument was conducted like that of part I. The data collection was divided into 3 part including : 1] The district offices 2] The Health Centers 3] The focus group discussion of community leaders. The instrument was then applied with 42 communities as conducted in Part 1. The data were then analyzed using the stepwise multiple regression.

Result : The Community Mental Health Indicator includes 4 domains with 10 subdomains including : 1] Community Mental Health State 2] Community Mental Health Capacity 3] community Mental Health Quality 4] Supporting Factor. It was found that :

Part 1. The Community Mental Health Indicator in people opinion there are 22 items the reliability of 0.74 and with 3 levels of norm value. The 3 levels include “better than average community mental health” [49 ' 66 points], “average community mental health” [38 ' 48 points] “lower than average” [37 or lower points]

Part 2. There are 3 concepts or approaches of indicators to predict community mental health status

- Concept 1 includes : 1] the rate of patients with severe or chronic diseases
2] the rate of disability persons. 3] the rate of the elderly 4] the rate of
the psychotic patients and neurosis.
- Concept 2 includes : 1] the presence of nearby health center 2] the
number of supporting organizations that contribute to the community.
- Concept 2 includes : 1] the presence of nearby health center 2] the
number of supporting organizations that contribute to the community 3] the
rate of the psychotic patients and neurosis.

Suggestion : The application of this indicator should be conducted prior the study of the suitability and convenience of applying each of the instrument with any community. If quick result or time is limited, it is relevant to apply the 3 concepts of indicators to predict community mental health status because it can be done from the statistics of the village of community.